

EVA: 2018-1211-0445
Številka: 00702-14/2019/7
Datum: 14. 3. 2019

Mnenje o Predlogu deklaracije o podpori Resoluciji Evropskega parlamenta z dne 2. aprila 2009 o evropski zavesti in totalitarizmu

Skupina poslank in poslancev Državnega zbora Republike Slovenije (prvopodpisani poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, gospod Danijel Krivec, zastopnica poslanka Državnega zbora Republike Slovenije, gospa Eva Irgl) je dne 5. 3. 2019 predložila Predlog Deklaracije o podpori Resoluciji Evropskega parlamenta z dne 2. aprila 2009 o evropski zavesti in totalitarizmu (v nadaljnjem besedilu: predlog Deklaracije, EPA 0445-VIII).

Vlada Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: Vlada) ugotavlja, da skupina poslank in poslancev Državnega zbora Republike Slovenije v skladu z 109., 169.a in 171. členom Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije¹ predlaga besedilo predloga Deklaracije skupaj z zahtevo za izvedbo izredne seje Državnega zbora Republike Slovenije na podlagi prvega odstavka 58. člena Poslovnika Državnega zbora Republike Slovenije.

Vlada nadalje ugotavlja, da je besedilo predlagane Deklaracije povezano s preteklo odločitvijo Državnega zbora Republike Slovenije iz leta 2009, ko je Državni zbor Republike Slovenije obravnaval in podrobno razpravljal ter dne 22. oktobra 2009 odločil na način, da je sprejel Deklaracijo o seznanitvi z Resolucijo Evropskega parlamenta o evropski zavesti in totalitarizmu z dne 2. aprila 2009.²

Vlada meni, da je Deklaracija Državnega zbora Republike Slovenije z dne 22. oktobra 2009 ena od preiščenih in uravnoteženih ter dolgoročnih deklaracij³ iz sklicev prejšnjih Državnih zborov Republike Slovenije, ki ne omogoča t. i. »zgodovinskega revizionizma«, in jo je torej neprimerno spreminjati oziroma v njo posegati.

Preambula Ustave Republike Slovenije⁴ določa, da smo Slovenci v večstoletnem boju za narodno osvoboditev izoblikovali svojo narodno samobitnost in uveljavili svojo državnost, kar je med drugim tudi nedvomno referenca na vrednote narodnoosvobodilnega boja⁵ v obdobju med leti 1941 in 1945.

¹ Uradni list RS, št. 92/07 – uradno prečiščeno besedilo, 105/10, 80/13 in in 38/17.

² Uradni list RS, št. 84/09.

³ Kot primer: Vlada šteje med drugim tudi Deklaracijo Republike Slovenije o položaju narodnih skupnosti pripadnikov narodov nekdanje SFRJ v Republiki Sloveniji (Uradni list RS, št. 7/11) kot zgoraj navedeno preiščeno in uravnoteženo ter dolgoročno deklaracijo sklica enega od prejšnjih Državnih zborov (iz obdobja med leti 2008-2011).

⁴ Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13 in 75/16.

⁵ Glejte tudi: Nastajanje slovenske Ustave, Izbor gradiv Komisije za ustavna vprašanja 1990-1991, I. zvezek, urednika: dr. Miro Cerar, Gorazd Perenič, Ljubljana, 2001, izdal: Državni zbor Republike Slovenije (str. 236; 39. seja Komisije za ustavna vprašanja, 27. 11. 1991): "[dr. France Bučar ...] Naslednja stvar, ki je bila nekoliko sporna, je bilo tudi vprašanje NOB ipd., rešili smo tako kot iz tega vidite, da smo Slovenci v večstoletnem boju za narodno identiteto in osvoboditev tako formulacijo dobili in mislim, da lahko zadovoljuje in mislim, da se bo potem nanašala na celotni historiat Slovencev. [...]"

Kot dodaten argument Vlada opozarja na obsodbo kolaboracije z nacističnimi in fašističnimi okupatorji iz odločbe Ustavnega sodišča Republike Slovenije iz leta 2006,⁶ kjer je med drugim navedeno:

"20. [...] Ureditev, ki bi priznavala status žrtve vojnega nasilja osebam, ki so sodelovale z okupatorjem, bi bila lahko v neskladju s splošno veljavnimi načeli mednarodnega prava in s tem v neskladju z Ustavo. [...]."

Iz navedene odločbe Ustavnega sodišča vsaj posredno prihaja opozorilo, da pravni red Republike Slovenije ne sme dopustiti nastanka t. i. »zgodovinskega revizionizma«, kar pa bi sprejetje nove Deklaracije na način, kot je predlagano, lahko omogočilo.

Vlada tudi poudarja, da je v Deklaraciji Državnega zbora Republike Slovenije iz leta 2009 navedena tudi naslednja opredelitev v drugem odstavku I. razdelka:

"Ker v skladu z Resolucijo noben politični organ ali politična stranka nima izključne pravice do razlage zgodovine in ker se uradnih političnih razlag zgodovinskih dejstev ne bi smelo vsiljevati z večinskimi odločitvami v parlamentih, Državni zbor poudarja, da spoštuje razlike in poudarke, ki jih glede ocene polpretekle zgodovine izražajo posamezne stranke, poslanske skupine ter poslanke in poslanci, posebej pa poudarja, da je Državni zbor zaradi tega, da zgodovine ne bi ocenjevale stranke in politiki, že v letu 1995 naročil in sprejel znanstveno poročilo skupine dvanajstih zgodovinarjev "Ključne značilnosti slovenske politike v letih 1929–1955" kot prispevek k objektivizaciji tega časa."

Vlada Republike Slovenije se zaveda pomembnosti vsebine Resolucije Evropskega parlamenta z dne 2. aprila 2009 in pojasnjujejo, da je na podlagi te Resolucije in Deklaracije iz leta 2009 že storila številne konkretne korake, kot primeroma navaja v nadaljevanju:

Glede vprašanja arhivov kot pomembnega vira pri znanstvenem preučevanju polpretekle zgodovine, vključno z razkrivanjem nekdanjih nedemokratskih praks in kršenjem človekovih pravic ter temeljnih svoboščin, ki bremenijo našo sedanost, Vlada ocenjuje, da z ureditvami v Zakonu o spremembah in dopolnitvah Zakona o varstvu dokumentarnega in arhivskega gradiva ter arhivih (sprejet v Državnem zboru Republike Slovenije dne 28. januarja 2014)⁷ že dokazuje spoštovanje in uresničevanje Resolucije Evropskega parlamenta o evropski zavesti in totalitarizmu, ki poziva države članice k prizadevanjem k odprtju arhivov in obenem poziva k zagotovitvi, da se ta prizadevanja ne bodo uporabljala za politične namene. In to delovanje države je tudi skladno s prej navedeno Deklaracijo Državnega zbora iz leta 2009.

Prav tako je del pravnega reda Republike Slovenije tudi krepitev pietete do vseh žrtev vojnega in povojnega nasilja, ki je opredeljeno v Zakonu o prikritih vojnih grobiščih in pokopu žrtev⁸ iz leta 2015.

Glede na navedeno Vlada predlagane Deklaracije ne podpira, temveč ocenjuje, da je primernejši odziv na omenjeno Resolucijo Evropskega parlamenta iz leta 2009 prav dosledno spoštovanje človekovega dostojanstva, svobode, demokracije, načela pravne države ter spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin vključno s pravicami in spoštovanjem žrtev vseh totalitarizmov in avtoritarnih režimov pri pripravi in sprejemanju vsakega posameznega pravnega akta v Republiki Sloveniji.

⁶ Odločba US, št. U-I-266/04, 9.11.2006; objava: Uradni list RS, št. 118/2006 in OdlUS XV, 79.

⁷ Uradni list RS, št. 51/14.

⁸ Uradni list RS, št. 55/15.